

vlade in postavljene nove, ki so nekaka priprava za prehod v popoln sovjetski režim.

V ameriško vlado so vstopili tudi republikanci. V Zedinjenih ameriških državah je že dolgo na vladi demokratska stranka s predsednikom Rooseveltom. Republikanci so bili do 20. junija v opoziciji. Omenjenega dne pa je stopila v vlado tudi republikanska stranka z dvema članoma. Vojni minister je postal polkovnik Knox, ki je najresnejši republikanski kandidat za predsedniške volitve. Mornariško ministrstvo je prevzel Henry Stimson, ki je bil zunanji minister pod prejšnjim predsednikom Hooverjem. Stimson se je potegoval za uvedbo obvezne vojaške službe v Združenih ameriških državah in je v svojem govoru po radiu zahteval pred kratkim, da naj dovoli ameriška vlada, da smejo an-

gleške vojne ladje in letala pristajati v ameriških pristaniščih, da sprejmejo gorivo. V istem govoru je posebno poudarjal, da zavisi obstoj Združenih držav od moči angleške mornarice. Doslej je vladala v Ameriki vedno le ena stranka, ali republikanska ali demokratska. Da je Roosevelt sestavil sedaj svoje ministrstvo iz zastopnikov obeh strank, je nekaj edinstvenega in poznavalci razmer pravijo, da bo Amerika ukrenila nekaj, za kar je potrebna soodgovornost tudi druge ameriške stranke. Drugo poročilo pa pravi glede Knoxa in Stimsona, da je njun vstop v vlado le zasebna zadeva obeh republikanskih prvakov in ne pomeni, da bi se pripravljalo kakršno koli sodelovanje demokratov in republikancev. Z republikancema izpopolnjena ameriška vlada je vlada narodne obrambe.

lenkostnega pomena. Med svetovnim klanjem še ni prodirala pri vodilnih generalih zamisel, da bi razširili vojne strahote na vse sovražno ozemlje in ne samo na razmeroma ozko področje ob obeh bojnih črtah, ob katerih sta se spoprijeli sovražni armadi.

Kdo je zamislil celostno vojno?

Strahote sedanje evropske vojne so nepopisne, ker od njih ni prizadeta le fronta, ampak predvsem sovražnikovo zaledje. Današnja vojna je zajela vojaka na bojišču ravno tako kakor doma civilista, in to še posebno nedolžne otroke, žene ter starce, na stotine kilometrov daleč za vojnim metežem. Ta popolnoma novi in najkrutejši način bojevanja imenujejo celostno ali totalitarno vojno.

Zamisel totalitarne vojne se je rodila v svetovnem metežu. Italijanski general Douhet, ki se je udeležil bojev med svetovno vojno, je že bil proti takratnemu načinu samo frontnega bojevanja italijanskega vrhovnega poveljstva. Pritožil se je celo v Rim na najvišje mesto radi zastarelosti spopadov samo na bojiščih in svetoval, naj se prime sovražnik tudi v zaledju in mu tamkaj po možnosti uniči dovoz rezerv, streliva in prehrane s pomočjo letalskih bomb. Posledica teh njegovih pritožb je bila, da so ga nazadnje pred vojaškim sodiščem obsodili na leto dni zapora, ki ga je tudi prestal. Po vojni pa je kmalu spet prišel v milost ter je postal zopet general.

Največjo pozornost sta vzbudili v vojaških

Dolga pot od frontne do celostne vojne

Frontna vojna

Vojne so bile in bodo, dokler bo obstojal svet in bo bival na njem človek. Že od nekdaj so se pobijali med seboj ljudje posamič in dobro organizirano v vojnah radi preprirov za nadvlado enega naroda nad drugim, iz maščevalnosti in ropateljnosti vladarjev. Do najnovejših časov pa je bilo bistvo vojne, da sta se spoprijeli na tem ali onem bojišču nasprotni si armadi in se je tam na ta ali oni način odločila zmaga. Zaledje je trpelo le pri

prodiranju do odločitve, pri umiku poraženega dela in pri tako zvanih roparskih vojnih pohodih, kakor so nam Slovencem znani številni turški vpadi. Šele bolj proti koncu svetovne vojne so poskušali Francozi in Angleži z letali napadati sovražnika za bojno črto in mu uničevati zaloge njegovega vojnega materiala, važna mostna križišča in zbirališča rezerv. Vendar so bili med svetovno vojno večji in izdatni letalski napadi na zafrontne kraje redkost in uspehi bombardiranj ma-

Maršal Petain, predsednik francoske vlade

Italijanski kralj in cesar Viktor Emanuel

Mussolini v razgovoru z italijanskim maršalom Badoglio

Spomenik na Napoleonove zmage in grob Neznane junaka v Parizu

»Za božjo voljo, toliko denarja je vendar preveč,« je nazadnje rekla Tilka.

»Saj si ga že več tudi imela v rokah. Saj si trgovska in veš, kako ga je treba obračati,« ji je odgovoril.

»Ali, Matija, jaz te vendar ne morem čisto obrati. Na svojem popotovanju ne boš mogel biti brez denarja.«

»Ha, ali misliš, da imam le eno nogo?«

»Kaj? Da imaš še več denarja?«

»Jaz imam dve nogi in ne hodim nikoli bos. Pa tiho bodi in nikomur ne pravi!«

»Od mene ne bo nihče kaj izvedel.«

Skrila je denar v obleko in rekla:

»Matija, kako potrdilo ti pa moram dati. Ali imaš papirja?«

»Tebi ni treba papirja, meni pa potrdila ne.«

»Če pa umrem?«

»Jaz bom prej umrl kakor ti; sem starejši.«

»Čakaj, na Muti si bom kupila koledarček in bom svoj dolg vanj napisala, da bo za vsak primer kaj napisanega. Nočem, da bi ti škodo imel. Zdaj pa, Matija, Bog ti povrni tvojo dobroto! Lepo se ti zahvalim.«

»Kaj se boš zahvaljevala! Saj ti nisem dal, sem ti le posodil.«

Obesil si je skrinjo na hrbet, pobral svoj »rešpetin« in obe palici ter odcoklal v cerkev. Za njim je vstopila tudi Tilka. Že pri vratih sta se oba zavzela. Cerkev je

bila vsa na novo popravljena in poslikana. Na oltarju, pod katerim je ležala sv. Rozalija, je bil srebrnkast kip Matere božje. Skozi svetla okna so prihajali zlati sončni žarki in obdajali Marijo z nebeškim sijajem.

Matija in Tilka sta pokleknila v klopi in dolgo molila. Že so jeli bledeti žarki, ki so sijali skozi okno, in sonce je odšlo že mimo, ko sta vstala in stopila iz cerkvice.

»Ali ni lepa?« je menila Tilka.

Matija se je oziral po okolišnih vrhovih in čez nekaj časa dejal: »Ali hočeš jesti? Imam dosti s seboj.«

»Ne, hvala ti! Sem prej kruha precej pojedla — spočila sem si tudi.«

»Tedad pojdeva skup dol do Mute, če ti je prav.«

»Seveda; ampak jaz sem počasna.«

»Saj jaz tudi nimam na akord. Daj mi svojo torbo, jo bom jaz nesel.«

»Ne, ne, ta kovčeg že sama lahko nosim, tako slaba tudi nisem.«

»Meni je ljubše, če imam v obeh rokah kaj. Le daj!« Vzel ji je kovčeg, ki ni bil posebno lahek. Tako sta mahala počasi po planinski tratenci dol. Dobro pol ure nista spregovorila več ko kakih deset besed. Niže spodaj sta prišla mimo stana, kjer je brkat pastir pravkar stopil v duri.

»Hoo,« se je oglasil in pomežiknil z vodenimi očmi,

povsod primanjkuje bencina. Motor v svojem avtomobilu je vzel proč ter ga nadomestil z akumulatorjem. Na streho vozila pa je postavil vetrni motor, ki ga je mogoče med vožnjo sneti. Ko je vožnje konec, obrne avto proti vetru in vetrni motor prične polniti akumulator. Poskusi so pokazali, da je mogoče s 16 urami »zbiranja vetra« doseči dve uri vožnje. Strokovnjaki se za izum zelo zanimajo.

Važno norveško ribarsko središče. Narvik ni samo nakladališče za izvoz železne rude, ampak tudi važno ribiško središče. Lofotski otoki in njih bližina namreč slovi kot najboljše lovišče na trake. Norvežani nalovijo tod okoli v normalnih časih do 600.000 ton trak. Ko je lov končan, se začne ribiči po-

krogih njegovi dve knjigi: »Integralna vojna« in »Vojna v letu 19...«. Iz njih pa se niso učili samo italijanski vojaški krogi, pač pa tudi drugi, n. pr. Nemci in Rusi, ki so sami priznali, da je bil italijanski general Douhet njihov veliki učitelj.

Kaj je učil Douhet?

S tiskano besedo za vodilne vojaške kroge je priporočal Douhet, da morajo v moderni vojni biti v najožjem sodelovanju suhozemske, letalske in pomorske sile. Ker je obramba v zraku najtežja, je letalstvo največjega pomena in se da z njim radi brzine doseči vse. Letala lahko razbijejo s svojimi bombami sovražna letališča, sovražne tovarne, razna skladišča, med njimi seveda tudi zaloge bencina, ki igrajo v sedanji vojni tako pomembno, da ne rečemo odločilno vlogo. Predvsem mora letalstvo izvesti čim hitreje napade na sovražnikova življenjska središča. To je dosti večjega pomena, kakor pa spuščati se v spopade s sovražnimi letali in s tem »izgubljati« v vojni tako zelo dragocen čas. Letalstvo ima dalje tudi nalogo, podpirati vsa gibanja suhozemske vojske in mornarice. Kdor ima v zraku premoč, lahko obvaruje pred sovražnimi napadi svojo industrijo in sploh državo, obenem pa lahko neovirano na-

stopi na kopnem in na morju ter zgrabi sovražnika še tam. To so za sovražnika zelo hude okoliščine, v katerih se mora vojskovati, poleg tega pa še nima nič kaj dosti upanja, da bi v vojni mogel kaj doseči. Pred vsakim napadom na kopnem ali na morju morajo nastopiti bombniki, ki naj zasejejo zmedo med sovražne čete in ljudstvo v zaledju.

Z zračnim načinom napadanja je po Douhetovi zamisli mogoče neločljivo povezati usodo vojaka na bojišču z ono civilistov v zaledju. S tako vojno je prisiljen ves narod v boj za svoj obstanek. Napad na sovražnika na fronti in daleč zadaj iz zraka pa mora biti nagel ali bliskovit, ker igra v moderni vojni poleg orožja glavno vlogo čas. S celostno ali totalitarno

vojno je priporočal Douhet v svojih povojnih razpravah tudi danes tolikokrat imenovano »bliskovito vojno«, katere so se poslužili prvič Nemci pri vpadu na Poljsko.

Popolna osvojitve celostne (totalitarne) vojne

Douhetovi nasveti niso zadeli na gluha ušesa vojaških strokovnjakov. Priporočilo totalitarne vojne je bilo deležno globokega odmeva v sovjetski Rusiji in predvsem pa v Nemčiji. Kako daleč pa je napredoval celostni način bojevanja od tiskanega priporočila italijanskega generala Douheta do danes, pa zve itak vsakdo iz časopisnih poročil o potekanju sedanjih vojnih dogodkov na frontah in še bolj pa v zaledjih.

Spominjajmo se v molitvah rajnih!

Zaveden koroški Slovenec umrl. V Šmihelu pri Pliberku je preminul v visoki starosti 81 let Anton Krenvalder. Rajni je bil neustrašeno zaveden Slovenec. Mnogo je pretrpel v času pred in po plebiscitu. Nasprotniki so ga celo dejansko napadli in se je moral zateči po zdravniško pomoč v celovško bolnišnico. Pri plebiscitu je bil izvoljen v okraju Tinje pri Velikem v

volilni odbor kot zastopnik Slovencev za dotični okraj. Velikemu rodoljubu ostani ohranjen med Slovenci časten spomin!

Dobrotnica cerkve umrla pri Sv. Barbari pri Mariboru. Po dolgotrajnem bolehanju je umrla vsem draga ter spoštovana cerkvena dobitnica in Marijina družbenka Marija Mulec v starosti 78 let. Kako je bila priljubljena, je

Angleška trdnjava Gibraltar, ki je ključ do Sredozemskega morja na zapadu

Benečanska palača v Rimu, s koje balkona je oznanil Mussolini vstop Italije v vojno ob strani Nemčije

Vse države na vso moč hite z oboroževanjem. Pogled v nemško tvornico za izdelovanje tankov

Turški letalci se vadijo z bombniki okrog turškega stolpa ali minareta v Carigradu

svečati čiščenju in shranjevanju rib. Pridobivanje ribjega olja spada med najbolj donosne posle norveških ribičev. Glave trsk se tudi porabijo, in sicer za gnojilo.

Čudna pozabljivost. — Neka Marta Delellique iz Anversa v Belgiji, ki jo je vsa okolica poznala kot skopuljo, se je strašno hla zavistnežev in tatov, pa je svoje prihranke skrila v neko zvitopreprogo. To je bila potem pozabila, a nekoliko dni pozneje je preprogo otepla skozi okno. Vse prepozno se je spomnila, da je s prahom stresla na cesto tudi 18 tisoč belgijskih, 4000 francoskih frankov, 23 angleških funtov šterlingov in 240 ameriških dolarjev. Zaman je potem hitela na cesto. Denar je bil že izginil. Poleg

»saj to je špetinov Matija in kako lépo ima za par! Matija, ali je tvoja hči?«

»Nak! Moja babica je,« mu je Matija ježno zasolil.

»Stopita v bajto, prinesem vama mleka kar izpod krave.«

»Sam ga počreplji, svoje mleko! Bo bolje zate ko žganje.«

»Hoho! — Ampak malo mi boš dal, da pokukam v tvoj kukalorec.«

»V žehtar pokukaj, boš videl svoj nos.«

Urno je šel mimo, tako da ga je Tilka komaj dohajala. Čez nekaj časa je zagodrnjal:

»Ta tu gori ti je lump in pijanec; zapreti bi ga morali.«

»Kaj pa je napravil?« je pobarala Tilka.

»Norce si je delal z mojim rešpetinom — to je bilo lani — je rekel, da je štifelj; tega mu Bog ne bo odpustil.«

Tilka se je na skrivaj nasmehnila.

Ko sta prišla v dolino, je stari obstal na razpotju, dal ženi kovčeg in menil:

»Tako — zdaj pojdeva vsak po svoji poti. Jaz moram ven k šteharniku, ti pa boš v četrť uri spodaj na Muti.«

»Matija, kdaj boš spet v Šentanelu?« je vprašala.

»V treh — štirih tednih.«

»Pozdravi mi lepo Blaža... in Dobrovnikovo Treziko... in... in...«

»Ti bom prej izgubil tvoje pozdrave, preden jih bom na pravi kraj prinesel.«

»Da, boljše bo, da nikomur ne poveš, da sva se srečala.«

»Zbogom, Končnica, in pozdravi se!«

»Matija, še enkrat se ti lepo zahvalim za vse. Bog ti tavžentbart povrni! Iz velike stiske si me rešil.«

»Ne mlati prazne slame! Dobrim ljudem Bog pomaga.« In že jo je urno ubiral navzgor. Gledala je za njim, dokler ga je še mogla videti. Potem je vsa solzna odšla dol proti Muti.

V.

Dobrovnikova Trezika je poslala Tilki tole pismo: Ljuba Tilka! »Šentanel dne 15. septembra 1890.

Tvoje pismo, ki si mi ga poslala 10. t. m., me je tem bolj razveselilo, ker že od 3. junija, ko si mi zadnjič pisala, ni bilo več glasu o Tebi. Moj Bog, koliko si med tem prestala! Ko bi bila vedela, kako Ti je bilo, bi bila prišla k Tebi in Ti bi bila pomagala, kolikor bi bila mogla. Hvala Bogu, zdaj si najhujših skrbi rešena! Le ostani na Brezjah, dokler ne boš čisto zdrava! Če Ti bo treba denarja, piši meni in nikomur drugemu!

Hvala Ti za častitke, ki si mi jih poslala! Žal pa